

Naš Novi Beograd

Novi Beograd je najmnogoljudnija beogradska opština. Prema poslednjem Popisu stanovništva, imao je više od 209.000 stanovnika 2022. godine. Novi Beograd je građen planski u vreme socijalističke izgradnje kao deo Beograda koji bi trebalo da pruži visok kvalitet života svojim stanovnicima raznolikog uzrasta, društvenog porekla i nacionalnosti. Njegov kvalitet su prostrani i široki bulevi, planski građena naselja, blokovi otvorenog tipa sa mnogo zelenila i opremljeni za potrebe stanovništva.

Poslednjih decenija ovakva zamisao Novog Beograda je ozbiljno ugrožena neplanskom izgradnjom u cilju ostvarenja profita investitora u duhu neoliberalnog kapitalizma, a tokom poslednjeg perioda i koruptivnim praksama gradske i republičke vlasti. To na mnogo načina urušava kvalitet života Novobeograđana.

Zelena - levi front ne želi da Novi Beograd postane grad za korporacije i imućne ljude koji mogu da priušte skupe poslovne prostore i stanove u prodaji. Mi želimo da vratimo Novi Beograd njegovoj suštini, da bude deo grada Beograda koji omogućava visok kvalitet života svim njegovim stanovnicima u svojoj njihovoj različitosti. Da svako može da uživa u lakom i bezbednom kretanju, u čistom vazduhu i rekama, da dobije lak pristup raznim uslugama za kojima ima potrebe, da učestvuje u životu svog naselja, različitim aktivnostima, stvaranju i odlučivanju.

Zelena - levi front je partija nastavljajući pokreta Ne davimo Beograd, koji je nastao kroz okupljanje građanki i građana oko protesta zaštite gradskog prostora. Zato je jedno od naših osnovnih načela participativnost – podsticanje i stvaranje uslova za udruživanje i samoorganizovanje građana, zarad zajedničkih aktivnosti i donošenja odluka na lokalnom nivou.

Pošli smo od nekoliko osnovnih tema koje su značajne za život Novobeograđana, prikazali probleme i predstavili rešenja koja Zelena-levi front zastupa. Pročitajte

PROGRAM

ZELENO-LEVOG FRONTA ZA NOVI BEOGRAD

ZLF ZA NBG

Saobraćaj

Saobraćaj je značajan problem svih velikih gradova. Građani i građanke Beograda zbog loše organizacije saobraćaja gube mnogo vremena i novca, udišu zagađeniji vazduh, ne mogu nesmetano i bezbedno da se kreću ulicama i da se prevoze po gradu.

Naš plan za reformu saobraćaja ne gleda samo u daleku budućnost u kojoj će biti izgrađen metro nego polazi od trenutnog stanja i raspoloživih resursa. Naša ideja je da se problem postepeno rešava u pravcu sve većeg korišćenja javnog prevoza i sve manje upotrebe privatnih automobila.

Pokazaćemo da je to stanje moguće značajno popraviti pametnijom upotrebom onoga što imamo i vizijom Novog Beograda u kome će kretanje građana biti lako, brzo i zdravo. Urbanistički plan Novog Beograda kombinuje široke bulevare i ulice, što omogućava režim brzog drumskog saobraćaja i daje mogućnosti za poboljšanje i uvođenje alternativnih vidova prevoza, kao što su tramvajski, biciklistički, s jedne strane, sa manjim prilazima prostorne komunikacije unutar i između susednih blokova koja je prevashodno predviđena za pešake, s druge strane.

Ulaganje u **javni prevoz** mora biti prioritet za razvoj Novog Beograda. Bolja iskorišćenost saobraćajne infrastrukture i optimizacija linija gradskog prevoza povećava korišćenje javnog prevoza i smanjuje gužvu u saobraćaju. Kroz bolju organizaciju trasa javnog prevoza (koristeći postojeću infrastrukturu BG voza, širenjem mreže žutih traka) povećali bismo broj korisnika javnog prevoza i unapredili bismo kvalitet usluge i života svih koji ga svakodnevno koriste.

Bolja iskorišćenost tramvajske mreže

Tramvaji mogu biti jedan od najefikasnijih i najodrživijih načina javnog transporta, koji pritom ne emituju štetne gasove. Novi Beograd ima odlično pozicioniranu tramvajsku mrežu ali samo na jednom njenom delu. Iako je šinska infrastruktura povremeno renovirana, sama mreža se nije značajnije širila, osim dodavanja pravca ka mostu na Adi. Najveći problem koji se primećuje kod putovanja tramvajem je neusaglašenost sa drumskim saobraćajem i saobraćajnom signalizacijom, zbog čega se autobusi na istoj ruti često kreću brže od tramvaja.

Predlog Zeleno-levog fronta je širenje tramvajske mreže na Novom Beogradu:

- 1) od pristupnice Mostu na Adi preko Opštine Novi Beograd do Zemuna (Keja ili Karađorđevog trga)
- 2) duž Bulevara Mihajla Pupina
- 3) od ulice Milutina Milankovića preko Tošinog bunara i Bežanije do Surčina.

Brojni su razlozi za širenje tramvajske mreže ali su najvažniji smanjenje zagađenja i velika energetska efikasnost: tramvaji imaju koeficijent iskorišćenja i preko 95%. Prilagođavanjem mreže na 1.5kV DC, napon koji će koristiti i budući metro sistem, tramvajski saobraćaj bi bio brži, sa dužim kompozicijama što bi ga kvalifikovalo za prigradski saobraćaj, uz zamenu postojećih vozila.

Uvođenjem centralne kontrole saobraćaja, tramvajski saobraćaj bi mogao da bude opremljen uređajima koji bi davali nadolazećim tramvajima prednost u raskrscima, čime bi se povećala prosečna brzina kretanja a samim tim i smanjilo vreme putovanja i dobio efikasniji javni prevoz stanovnika. Postojeću tramvajsku mrežu treba proširivati i unapređivati gde god je moguće. Trebalo bi razmisliti i o **uvođenju trolejbuskih linija**, odnosno zamene postojećih autobuskih linija trolejbusima, kao i o postepenom uvođenju eko autobusa na zeleni pogon, kao više ekološkim načinima javnog transporta. Tramvajska infrastruktura, a i postojeći potencijal železničkih pruga koje prolaze kroz različite delove Beograda, mogu da se iskoriste za novi vid transporta (npr. laku železnicu) što je investiciono manji izdatak za gradski budžet, pre nego što se stvore uslovi za izgradnju održivog i funkcionalnog metroa.

Biciklističke staze

Veliki potencijal Novog Beograda upravo su široke ulice i bulevari na kojima se mogu obeležiti **biciklističke staze**, odvojene od pešačkog i drumskog saobraćaja. Trenutno stanje biciklističkih staza kao i ukrštanje sa pešacima ne predstavlja bezbednu ni privlačnu opciju za trenutne i potencijalne bicikliste. Ukupna dužina biciklističkih staza se u službenim izveštajima preuveličava, a retke su postojeće staze koje su u celosti u skladu sa propisima.

Takođe, potrebna su i rešenja za **bezbedna parkirališta za bicikle** širom Novog Beograda.

U najkraćem roku potrebno je unaprediti i na pojedinim deonicama dodati biciklističke staze duž glavnih saobraćajnih pravaca:

- 1) Jurija Gagarina ka Mostu na Adi i ka Brankovom mostu, kao brza i bezbedna veza biciklista sa Čukaricom i centrom grada
- 2) duž ulica Omladinskih brigada i Tošin bunar
- 3) duž Bulevar Nikole Tesle i Keja oslobođenja u Zemun.

Kretanje pešaka

Uslovi za kretanje pešaka spadaju među najvažnije faktore kvaliteta života u gradu. Kretanje pešaka na Novom Beogradu mora da bude sigurno i neometano. Nedopustivo je da sa uvek daje prioritet automobilskom saobraćaju, i da svo ostalo kretanje bude podređeno najvećoj prolaznosti za privatna vozila. Kretanje pešice, osim što je najosnovniji i najekološkiji vid kretanja, dodatno doprinosi i fizičkom i mentalnom zdravlju. Kretanje mora biti dostupno i bezbedno svim kategorijama stanovnika, deci, školarcima, seniorima i osobama sa različitim oblicima invaliditeta i povređenima sa štakama, roditeljima sa decom u kolicima. Iako je ovaj vid kretanja najzdraviji i najbezbedniji, postoje mnoge prepreke koje ometaju slobodno kretanje pešaka. Parkirani automobili, trotoari na kojima su letnje bašte, kiosci i štandovi, nedovoljan broj pešačkih prelaza, nedostatak staza za slepe i slabovide, čine grad neprohodnim za pešake. Trotoari na pešačkim prelazima moraju da budu spušteni da bi se omogućilo kretanje osobama sa invaliditetom. Radićemo na rekonstrukciji Novog Beograda u skladu sa potrebama pešaka. U tom cilju treba

osloboditi trotoare, a rekonstrukcija i izgradnje saobraćajnica uraditi prema adekvatni planovima kretanja prilagođenim ljudima koji se otežano kreću.

Na mnogim širokim ulicama, koje se sastoje od odvojenih traka za pravce sa zelenom zonom u sredini, semafori za prelazak ulice su postavljeni u paru, jedan za prelazak od jedne strane ulice do sredine, i drugi od sredine do druge strane ulice. Njihov upareni rad često nije sinhronizovan, i najčešće je nemoguće preći ulicu u jednom ciklusu iako širina bulevara to dozvoljava. Takođe, trajanje vremena prelaska nije optimizovano, i prekratko je za prosečnu brzinu kretanja pešaka. Stariji građani i osobe sa poteškoćama u kretanju su naročito ugroženi od ovakvog rada semafora. Na lokacijama gde je intenzivno kretanje pešaka treba da se sagrade podzemni ili nadzemni prolazi preko bulevara.

Parking prostor

Nedostatak parking mesta veliki je problem u svim delovima Novog Beograda. Deo problema rešiv je reorganizacijom naplate parkiranja, pri čemu prvenstveno treba uzeti u obzir potrebe i prava stanovnika, a deo je neophodno rešiti motivisanjem građanki i građana da koriste javni prevoz ili bicikl. Izgradnja lokalnih garaža u blokovima gde garaže ne postoje.

Kada je Novi Beograd projektovan u posleratnom periodu, broj automobila po glavi stanovnika je bio znatno manji. Široki i prostrani novobeogradski blokovi su dugo vremena imali dovoljno parking prostora i pružali veliki komfor vlasnicima automobila. Ipak, vremena su se promenila, cene vozila su pojeftinile, automobili su postali veći, a promenile su se i navike stanara.

Želimo dovoljan broj regularnih parking mesta i slobodna šetališta i otvorene površine. Želimo i manji broj automobila na ulicama, jer će to dovesti do zdravijeg vazduha i okruženja.

Potreban je veći broj garaža, na mestima na kojima je moguća njihova gradnja i u određenim delovima opštine gde su potrebne za stanare ali i kako bi se oslobodio prostor za nove zelene i pešačke prostore. Takođe, izgradnja „park and ride“ parkirališta na prilascima Novom Beogradu, tako da građani koji rade na Novom Beogradu mogu besplatno parkirati automobile na obodu grada i produžiti na posao javnim prevozom, koji je besplatan. Parking politika treba da favorizuje stanare, a da se kao alternativa putovanju na posao kolima nudi „park and ride“.

Gradske službe bi trebalo da prate količine vozila kompanija na teritoriji cele opštine, i da osiguravaju da se nepotrebno ne zauzimaju parking mesta opredeljena za stanare. Opštinska komunalna taksa koja se plaća prilikom registracije vozila, trebalo bi da raste sa brojem prijavljenih automobila. Veličina automobila bi isto trebalo da utiče na visinu takse.

Održiva urbana mobilnost

Kada sumiramo sve već navedeno, opština Novi Beograd bi po principima Plana održive urbane mobilnosti koji je usvojila gradska skupština 2020. godine trebalo da se fokusira na skup mera koji bi omogućio da se građani nesmetano kreću i budu mobilni, ali tako da to ne rade nužno sa

privatnim automobilima. Gradska opština mora imati nadležnosti da može da utiče na kreiranje saobraćajne politike na svojoj teritoriji.

Da bi se ovo postiglo, potrebno je uvesti skup mera sa ciljem stvaranja kvalitetne alternative putovanju privatnim automobilom:

1. Izgradnja „park and ride“ parkirališta na prilazima Novom Beogradu, tako da građani koji rade na Novom Beogradu mogu besplatno parkirati automobile na obodu grada i produžiti na posao javnim prevozom, koji je besplatan.
2. Decentralizacija administrativnih službi, tako da većinu svojih potreba građani Novog Beograda mogu završiti na svojoj opštini
3. Sistem deljenja javnih bicikala („bajk šering“ sistem) pozicioniran i na stajalištima javnog prevoza i železničkim stanicama i „park and ride“ parkiralištima na Novom Beogradu
4. Parking politika treba da favorizuje stanare, a da se kao alternativa putovanju na posao kolima nudi „park and ride“.

Urbanizam i stanovanje

Investitorski urbanizam - napuštanje originalne zamisli Novog Beograda

Urbanistički koncept Novog Beograda zasnovan je na modernističkim principima urbanizma iz sredine prošlog veka, sa velikim uticajem Le Korbizijeove ideje funkcionalnog grada. Predstavlja jedan od najvećih urbanističkih poduhvata u posleratnoj Jugoslaviji. Ovaj planski grad je organizovan u otvorenim blokovima, sa širokim bulevarima i jasnom podelom na funkcionalne zone stanovanja, poslovanja, administracije, industrije i rekreacije. Građen je da obezbedi dom za društveno raznoliko stanovništvo koje bi u njemu trebalo da zadovolji sve potrebe. Stambeni kompleksi su projektovani da omoguće dobru provetrenost i osunčanost, sa velikim zelenim površinama u formi parkova, zelenih zaštitnih pojasa i šetališnim kejevima pored Save i Dunava.

Novi Beograd prolazi kroz značajnu transformaciju od devedesetih godina do danas, najviše u kroz koncipiranje gradskog prostora u interesu privatnih investitora (kapitala), čime se uvećava stepen neusklađenosti javnih ulaganja (u saobraćaj, komunalnu infrastrukturu, zelene površine, vrtiće, škole) sa obimom i dinamikom nove gradnje. Kroz ovakvu komercijalizaciju i povećanje gustine izgradnje i stanovanja, Novi Beograd je postao finansijski i poslovni centar, sa mnoštvom hotela, tržnih centara, poslovnih i komercijalnih zgrada, i sa velikom atraktivnošću za stanovanje, što je i pratio rast prodajnih cena stanova. U skorije vreme, sve više maha uzima **nekontrolisana izgradnja novih mešovityh stambeno-komercijalnih kompleksa**, najčešće na gradskom tkivu koje je originalno bilo predodređeno za zelene ili slobodne površine.

Centralna gradska vlast izlazi u susret investitorima dozvoljavajući im da postanu vlasnici opštinskih parcela, na prvoklasnim lokacijama, i omogućava im da ostvaruju veliki profit od novogradnje. Obesmišljavaju se zakonom propisani planerski ciklusi i načela, a planska izgradnja se sve manje razlikuje od neplanske. Sva nova izgradnja se planira isključivo kroz komercijalni princip, da se ostvari što veći novčani dobitak već bogatih i povlašćenih pojedinaca, dok se nimalo ne razmatraju potrebe postojećih stanara blokova. Gradska uprava ne razmatra komunalnu i infrastrukturnu opremljenost u blokovima.

Višestruke su negativne posledice ovakvog „urbanizma“: kvalitet stanovanja drastično opada usled smanjenja slobodnih i zelenih površina; mnoga naselja nemaju neophodne ustanove – zdravstvene, obrazovne, socijalne; stvoren je manjak parking prostora usled većeg broja automobila što dovodi do dodatnog zakrčenja nekad slobodnih površina; Novi Beograd postaje mesto za komforan život samo onih koji mogu da priušte stan na dobroj lokaciji i parking za svoje potrebe.

Gradske institucije i tela koja učestvuju u izradi urbanističkih planova često se koriste kao servis za ostvarivanje interesa investitora i „investitora“. To najbolje znaju stanovnici Bloka 9A koji su sakupili preko 2500 potpisa kako bi sprečili dodatnu izgradnju u svom prenaseljenom bloku i sačuvali poljanu i zgradu bivše fabrike aviona „Ikarus“. Ili stanovnici Bloka 37 koji su branili zelenu površinu od izgradnje poslovnog objekta. Iste i slične borbe smo zajedno sa komšijama i

komšinicama vodili i u Bloku 45 zbog zgrade AC Stojanović, u Bloku 32, Bloku 19A itd. Najnovije žarište borbe su Blokovi 4, 61, 62, 63 i 66.

Opštinska uprava bi morala da prepozna vrednosti koje poseduje originalna zamisao Novog Beograda, i da preuzme aktivne korake da se blokovi zaštite kao urbane celine i kulturna dobra. Novobeogradski blokovi moraju da zadrže svoj originalni nacrt i strukturu jer su stvarani u jedinstvenom maniru, sa snažnim arhitektonskim pečatom i autentičnim karakteristikama. U isto vreme, neophodno je prepoznati koje su lokacije gde je moguće obavljati dalji razvoj opštine, ali i prepoznati šta od infrastrukturnih sadržaja nedostaje stanovnicima blokova i naselja.

Naša vizija prostornog razvoja Novog Beograda temelji se na načelima socio-ekonomske pravde, demokratizacije upravljanja javnim prostornim resursima i uključivanja javnosti u procese donošenja planova.

Naš cilj je Novi Beograd koji se ne boji svoje budućnosti i u kojem se racionalno i pravično upravlja javnom imovinom, u kojem nadležne institucije donose strategiju razvoja u saradnji sa svim zainteresovanim stranama, a posebno građanima i građankama.

Nova gradnja mora da objedini potrebe grada za daljim razvojem i potrebe stanovnika za neophodnim sadržajem. Blokove moramo unapređivati sadržajem koji su stanovnici prepoznali kao potreban (novi dom zdravlja, nova škola, novi park i igralište, sportski teren, kulturni centar, itd). Kod izgradnje u postojećim blokovima, lokalni stanari moraju da izraze mišljenje da li se slažu sa novim sadržajem ili ne, bilo direktno opštinskoj upravi ili preko kancelarija mesnih zajednica.

Analize sprovođenja postupka participacije građana kroz mehanizam javnog uvida u nacрте dokumenata urbanističkog planiranja u Beogradu pokazuju da nadležne institucije formalno ispunjavaju samo minimum zakonom propisanih uslova uključivanja javnosti u donošenje odluka, bez suštinskog otvaranja dijaloga o predloženim planskim rešenjima. Građani moraju da se pitaju o planovima za svoju ulicu, blok, naselje, ali i o količini betona u Parku „Ušće”, izgradnji gondole do Beogradske tvrđave, o izgledu obala. Pored uspostavljanja mehanizama koji omogućavaju da građani, udruženja i organizacije od najranijih faza učestvuju u procesu izrade planova, omogućićemo da se o ključnim projektima i konkretnim predlozima za razvoj Beograda stanovništvo izjasni na referendumu. Uspostavićemo kriterijume merenja doprinosa nove izgradnje užoj i široj zajednici i načine zaštite javnog interesa u procesima urbanog razvoja. Planska dokumenta moraju se izrađivati uz uključivanje stručnjaka iz relevantnih oblasti, uz visok stepen profesionalne autonomije, stalnu evaluaciju i uz učešće građanki i građana, udruženja i organizacija.

Potrebno je revidirati planove za pojedinačne blokove Novog Beograda i odrediti nove strateške pravce njegovog razvoja uz puno učešće javnosti, udruženja i organizacija u donošenju odluka koje se tiču njihovog okruženja.

Dok su blokovi Novog Beograda izloženi nekontrolisanoj gradnji, naselja sa mahom individualnim stanovanjem - **Stara Bežanija, Staro Sajmište i Ledine** urbanistički su veoma zanemarena. Ovi delovi naše opštine su nastali pod drugačijim uslovima od planske blokovske gradnje, ali isto sadrže otisak vremena kada su građeni, i doprinose ukupnom karakteru Novog Beograda.

Neophodno je u stručnim analizama prepoznati potencijal urbanih zona Stare Bežanije, Starog Sajmišta i Ledina za individualno stanovanje, i izraditi buduće planove kojima ćemo povećati ukupan kvalitet života stanovnika. Potrebno je dobro proučiti potrebe ovih naselja, naročito u pogledu ulične mreže i infrastrukture. Staro Sajmište je naročito ugroženo od uništenja i investitorske transformacije prostora usled galopirajućeg širenja projekta „Beograd na vodi”.

Socijalno stanovanje

Stambena politika u Srbiji mora da odgovori na potrebe raznolikog stanovništva, što znači da su potrebni razvoj fonda **neprofitnih i cenovno pristupačnih stanova**, i programi stambene podrške. Formalno rešenje koje se traži za socijalno stanovanje koje treba da bude održivo i funkcionalno je ono koje je predviđeno Odlukom o pravima i uslugama socijalne zaštite Grada Beograda, a odnosi se na socijalno stanovanje u zaštićenim uslovima. Pored planske izgradnje stanova na neprofitabilnoj osnovi, to podrazumeva aktiviranje neiskorišćenih prostornih resursa, poput nedovršenih stambenih objekata i stanova koji su ostali bez naslednika. Kod planiranja razvoja opštine Novi Beograd, Zeleno-levi front se zalaže da gradska uprava i naša opština iniciraju gradnju neprofitnih stanova, po svim važećim karakteristikama i kvalitetu. Ove stanove bi, zajedno sa već postojećim stambenim prostorima u javnom vlasništvu, za koje je prethodno neophodno napraviti pouzdanu evidenciju, mogli po povoljnijim uslovima zaštićenih stanarina da iznajme ekonomski ranjivije kategorije stanovništva, kao što su između ostalih mladi, samohrani roditelji, osobe korisnici socijalne pomoći, stariji građani i osobe sa invaliditetom (za koje stanovi moraju biti projektovani da odgovaraju njihovim potrebama).

Posebno je važno da se izgradnja neprofitnih stanova ne planira u izdvojenim i udaljenim delovima Novog Beograda, već je potrebno više parcela u vlasništvu grada opredeliti za mešovito stanovanje gde se kombinuju socijalno stanovanje u zaštićenim uslovima, neprofitni zakup i redovno stanovanje, čime bi se sprečila segregacija a povećala kohezija i saradnja stanovnika različitih uzrasta i društvenog položaja. Za takvu izgradnju ne treba koristiti parcele postojećih zelenih površina koje je neophodno sačuvati i održavati.

Neformalna naselja predstavljaju višedimenzionalni problem i na Novom Beogradu, kao i u drugim delovima Beograda. Zbog složenosti problema, rešenja za njega nisu jednostavna. Zeleno-levi front se zalaže za dve vrste rešenja, koja nisu međusobno isključiva. Prvo rešenje podrazumeva poboljšanje uslova života u samom naselju ako je to moguće, izradom planske dokumentacije (koja je osnov za legalizaciju), rešavanjem komunalnih pitanja: uvođenje vode, struje, priključivanje na kanalizacionu mrežu, montažni objekti i redovno odnošenje smeća i slično. Pošto se mnogi stanovnici naselja bave skupljanjem i prodajom otpada (sekundarnih sirovina) jedno od rešenja je formalizacija njihovog rada kroz udruživanje osoba koje se bave tim poslom u zadruge, gde bi bile zaposlene sa svim pravima koja proističu iz radnog odnosa, a otpad odlagale u reciklažnim stanicama, namesto u svom naselju, i od prodaje ostvarivali prihod. Na isti način bi se mogle održavati i osobe i porodice iz neformalnih naselja koje je nemoguće adaptirati, a kojima bi opština ponudila stanove iz gore opisanog programa socijalnog stanovanja u zaštićenim uslovima.

Ustanove za kvalitetan život Novobeograđana

Zdravstvene ustanove

Uprkos drastičnom porastu stanovništva na Novom Beogradu krajem prošlog veka, zdravstvena zaštita dece i odraslih se još uvek obavlja u samo dva centralna objekta Doma zdravlja Novi Beograd: u „starom“ delu je objekat sagrađen šezdesetih godina i u Bloku 44 je objekat iz osamdesetih godina prošlog veka. U njima se obavljaju usluge primarne zdravstvene zaštite dece i omladine, žena, i odraslih, kao i neke posebne usluge, kao što su stomatološka zaštita, fizikalna medicina, konsultativne usluge određenih lekara specijalista, radiološka i ultrazvučna, i laboratorijska dijagnostika. Navedene usluge za odrasle zaposlene pacijente obavlja i ogranak DZ u Omladinskih brigada (tzv. „medicina rada“). U tri preostale ambulante - na Ledinama, na Bežanijskoj kosi i u Bloku 28, postoji samo služba opšte prakse za odrasle. Ambulanta na Starom sajmištu je zatvorena i srušena, za potrebe izgradnje pristupnica budućem zamišljenom mostu preko Save, a nova nije otvorena. Korisnici vojnog zdravstvenog osiguranja, vojna lica i članovi njihovih porodica, osnovne zdravstvene usluge imaju u Vojno medicinskom centru u Bloku 22. Jasno je da postojeće ustanove zdravstvene zaštite ni prostorno, ni svojom opremljenošću za dijagnostiku, niti brojem lekara opšte prakse i lekara specijalista (npr. jedan specijalista ORL za preko 200.000 stanovnika), ne zadovoljavaju potrebe Novobeograđana – posebno dece, žena i starijih osoba.

Zeleno-levi front se zalaže za izgradnju **trećeg objekta DZ** na Bežanijskoj kosi, koji bi navedenim uslugama zdravstvene zaštite pokrivaio potrebe dece, žena i ostalih stanovnika tog dela Novog Beograda. U svim domovima zdravlja na Novom Beogradu neophodno je vratiti ili ustanoviti specijalistička **savetovališta**: razvojna za decu i mlade, službe psihološke podrške odraslima, i savetovališta za reproduktivno zdravlje. Službe za ultrazvučnu i laboratorijsku **dijagnostiku** se moraju opremiti savremenom opremom i zaposliti specijalizovani medicinski kadrovi koji bi sprovodili dijagnostiku. U domovima zdravlja takođe moraju postojati **apoteke** državne apotekarske ustanove. Tražimo i otvaranje većeg broja **ambulant** po novobeogradskim naseljima u kojima bi se pored opšte zdravstvene zaštite, sprovodili programi preventivnih pregleda i savetovanja stanovnika. Prema popisu iz 2022. godine, na Novom Beogradu živi preko 97.000 žena starijih od 15 godina, a o njihovom zdravlju brine samo 13 ginekologa u dva državna doma zdravlja. Kada bi svaka od tih žena imala otvoren karton, svaki od ginekologa bi morao da brine o preko 7.500 žena! Mi zahtevamo da svim ženama bude dostupna **ginekološka zdravstvena zaštita**: preventivna i savetodavna, dijagnostika i lečenje. Želja nam je da u Novom Beogradu bude izgrađeno **savremeno porodilište**, uz postojeću ustanovu sekundarne zdravstvene zaštite Institut za majku i dete. Novom Beogradu je potreban i multisektorski **gerontološki centar** za sveobuhvatnu brigu o starijim sugrađanima, kao i ustanova za **palijativno** zbrinjavanje pacijenata.

Mentalno zdravlje i psihičko blagostanje su veoma značajni aspekti kvaliteta života građana i građanki. Kao posledica dugogodišnjeg stresa u uslovima dugotrajne društvene krize – ratova u regionu, bombardovanja, ekonomske i političke nestabilnosti i egzistencijalne neizvesnosti, pandemije korona virusa, veći broj građana/ki, uključujući sve veći broj mladih, ima potrebu za

pomoći i podrškom psihičkom zdravlju i blagostanju. Zato Zeleno-levi front zahteva vraćanje psihološko - razvojnih i psihijatrijskih službi u mrežu primarne zaštite - kroz ordinacije u domovima zdravlja i savetovališta u ambulancama po naseljima, kao i kroz edukativne i preventivne programe u školama i drugim ustanovama.

Obrazovne ustanove

U okviru novobeogradske **predškolske ustanove** „11. april“ funkcionišu 34 ustanove, od kojih su 14 takozvane kombinovane, odnosno imaju i jaslje, a ostalo su vrtići. Samo ovaj podatak pokazuje da Novom Beogradu **nedostaju kapaciteti državnih ustanova za brigu o deci**, a posebno onoj mlađoj od 3 godine. Poseban se problem javlja u novoizgrađenim naseljima koja nisu opremljena institucionalnom infrastrukturuom, što predstavlja veliki problem za zaposlene roditelje. Oni odvođe decu u udaljena naselja, u državne vrtiće koji upisuju decu preko kvote koja omogućava normalan i kvalitetan rad sa decom, ili se okreću privatnim predškolskim ustanovama. Te privatne ustanove grad subvencionišje, iako grad Beograd trenutno više košta subvencija privatnog vrtića za jedno dete nego trošak jednog deteta u državnom vrtiću. Ovakva politika beogradske vlasti je dovela do toga da su državne predškolske ustanove stavljenje u diskriminisan položaj: ne radi se na proširivanju i obnavljanju njihovih prostornih kapaciteta, niti na zapošljavanju dovoljnog broja stručnih radnika, kakvi su neophodni za kvalitetan rad sa svom decom.

Zeleno-levi front se zalaže za **dostupne i kvalitetne predškolske ustanove**. To podrazumeva proširivanje mreže gradskih vrtića na Novom Beogradu, kroz izgradnju novih i adaptaciju postojećih objekata u vlasništvu grada za potrebe predškolskog obrazovanja. Ovo je veoma značajno, jer se dostupnošću priuštive brigi o deci omogućava mladim roditeljima, posebno majkama, da usklade svoje poslovne i porodične obaveze, odnosno posao i brigu o porodici. Neophodno je da se zaustavi propadanje državnih vrtića: smanjenjem broja dece u grupama, poboljšanjem uslova za rad kvalitetnog kadra – vaspitača, stručnih službi i pomoćnog osoblja, obezbeđivanjem plata za pristojan život, i poboljšanjem uslova rada u samim objektima, njihovom adekvatnom opremom koja uključuje i klimatizaciju. Mora se obezbediti prijem u predškolske ustanove i dece čiji roditelji ne mogu da priušte ni državni vrtić, i lični asistenti za decu kojoj su potrebni.

Na Novom Beogradu radi 19 državnih osnovnih škola, dve gimnazije i četiri stručne škole, jedan fakultet (FDU) i nekoliko viših i visokih škola. Sistem ovih obrazovnih ustanova nije pravljen prema teritorijalnom principu, za razliku od osnovnih, pa ovde naglasak stavljamo na kvalitet i opremljenost objekata i opšte uslove za sprovođenje kvalitetnog obrazovanja. Zeleno-levi front se zalaže za **obnovljanje i opremu školskih prostora** kroz obuhvatan plan obnove i opremanja koji bi omogućio kvalitetnu nastavu u svim školama. Kao preduslov za kvalitetno sprovođenje obrazovnog procesa, neophodno je nastavnicima i svim zaposlenim u školama obezbediti platu za dostojastven život. Zeleno-levi front takođe vidi **školu kao zajednicu** koja brine o obrazovanju i dobrobiti učenika i nastavnika. O pitanjima koja se tiču školskog života i rada treba da zajedno odlučuju savet nastavnika, savet roditelja i predstavničko telo učenika. Tražimo da članovi školskih odbora koje postavlja Grad u našoj opštini budu izabrani od strane naše Skupštine

opštine iz reda ljudi relevantnog znanja i iskustva za vođenje škole. Takođe, **škole moraju postati bezbedne**. Sve učestalije vršnjačko nasilje u školi i nasilje prema nastavnicima mora biti šira društvena briga i ne može se sprečiti isključivo interventnim merama. Pored redovnih kontrola školskih prostora, razvijaćemo zaštitnu mrežu sačinjenu od svih činilaca u lokalnoj zajednici, kako bi se iz škola izbacilo nasilje i škole ponovo bile mesto za učenje i druženje.

Ustanove socijalne zaštite

Ove ustanove na Novom Beogradu obuhvataju Centar za socijalni rad Novi Beograd, pet klubova za stara lica (pri Gerontološkom centru), dok Dom za starija lica „Bežanijska kosa“ teritorijalno pripada opštini Zemun. Zgrade GCSR Odeljenje Novi Beograd se nalazi na samoj granici sa Zemunom, pa ne odgovara ogromnom broju korisnika lokacijski, a sama zgrada je prostorno neuslovna, posebno za potrebe korisnika tako velike opštine. Centar za smeštaj i dnevni boravak dece i omladine ometene u razvoju u Beogradu nema nijedan objekat na Novom Beogradu. Na Bežanijskoj kosi je već par godina u izgradnji Centar za rani razvoj dece i inkluziju, koji je trebalo da počne sa radom krajem 2024. godine, ali još nije završen. Opština Novi Beograd je 2015. godine osnovala Centar za brigu o starima, deci i osobama sa invaliditetom. Centar raspolaže sa tri prostora nekadašnjih mesnih zajednica u blokovima 23, 30 i 37.

Jedan od zadataka Zeleno-levog fronta na Novom Beogradu je **kvalitetan život za starije sugrađane**. To se ostvaruje obezbeđivanjem dodatnih mesta i poboljšanjem uslova života u postojećem domu za stare na Bežanijskoj kosi, za one starije koji ne mogu da se brinu o sebi. Pored toga, treba obezbediti dodatne prostore za dnevni boravak, u kojima bi pored koordinacije osnovne gerontološke nege u stanovima na dnevnom nivou, starijim sugrađanima bio omogućen kvalitetan prostor za druženje, osmišljavanju i planiranju aktivnosti. Na Novom Beogradu je potrebno i Prihvatište za odrasla lica (bez doma). Posebno ćemo podsticati projekte koji unapređuju međugeneracijsku povezanost i uključuju različite generacije u zajedničke aktivnosti.

Zeleno-levi front za Novi Beograd se zalaže za izgradnju novog namenskog **Centra za socijalni rad na Novom Beogradu**, i za otvaranje objekta **Centra za smeštaj i dnevni boravak dece i omladine ometene u razvoju** na teritoriji Novog Beograda. Potrebno je takođe preispitivanje i unapređivanje rada postojećeg **Centra za brigu o starima, deci i osobama sa invaliditetom** na opštini Novi Beograd. Porodicama koje brinu o deci ili odraslom članu sa različitim oblicima invaliditeta neophodno je pružiti kontinuiranu pomoć preko svakodnevnog pružanja konkretnih usluga, za čiju koordinaciju bi se starao stručni kadar u postojećim objektima servisnog centra. Zeleno-levi front insistira na završetku **Centra za rani razvoj dece i inkluziju**, koji bi uključivao i Svrtište za decu ulice, i njegovoj funkcionalnoj integraciji u lokalnu zajednicu Novog Beograda. Radićemo na razvijanju projekata kojima se obezbeđuje uključivanje osoba sa invaliditetom različitih uzrasta u aktivan život lokalne zajednice, shodno njihovim potrebama i mogućnostima.

Za mlade na Novom Beogradu

Zeleno – levi front mlade ne vidi kao resurs koji treba iskoristiti već **kao ravnopravne članove i članice lokalne zajednice**. Mere koje Zeleno – levi front želi da sprovede u odnosu na mlade na Novom Beogradu uključuju **ustupanje opštinskih prostora mladima** za realizaciju kulturnih, obrazovnih i društvenih sadržaja, kroz transparentne i dostupne procedure, kako bi se stvorili uslovi za kontinuiranu aktivnost i razvoj njihovih inicijativa. Zalažemo se za **finansiranje programa za mlade** putem javnih konkursa koji će podržati projekte iz oblasti kulture, umetnosti, neformalnog obrazovanja, aktivizma i socijalne inkluzije, kao i participaciju mladih u razvoju lokalne zajednice. Želimo da **uspostavimo lokalne klubove za mlade** kao prostore otvorene za sve mlade, u kojima će biti dostupne usluge psihološkog savetovanja, radionice iz oblasti seksualnog i reproduktivnog zdravlja, karijerno informisanje i savetovanje, kao i programe usmerene ka prevenciji vršnjačkog nasilja, diskriminacije i drugih oblika socijalne isključenosti. Razvićaćemo i podržavati **programe međugeneracijske solidarnosti** kroz aktivnosti koje povezuju mlade i starije sugrađane, kao što su međusobna pomoć u svakodnevnim aktivnostima, prenošenje znanja i veština, zajedničke kreativne radionice i projekti koji doprinose razmeni iskustava i razumevanju između generacija. Posebna pažnja biće posvećena **razvoju i promociji volonterskih praksi za dobrobit zajednice**, kroz organizaciju ekoloških akcija, humanitarnih kampanja, podrške starijima i osobama sa invaliditetom, uključivanja mladih u kulturne manifestacije i javne događaje, kao i kroz umrežavanje sa lokalnim institucijama i organizacijama civilnog društva koje se bave razvojem volonterizma. **Zeleno – levi front želi da stvori okvir za kontinuiranu brigu o mladima i njihovu uključenost u razvoj lokalne zajednice.**

Kapaciteti za sportske aktivnosti

Na Novom Beogradu postoji jedan **sportski centar** sa dva objekta „Novi Beograd - 11. april“ i Hala sportova koji su u ograničenom obimu dostupni građankama i građanima, jer je znatan deo termina njihovog korišćenja u komercijalnom zakupu klubova. Primer uzurpacije od strane bivšeg predsednika opštine, a sada gradonačelnika Aleksandra Šapića je dodeljivanje udarnih termina korišćenja bazena SC Novi Beograd Vaterpolo klubu Novi Beograd, čiji je osnivač i vlasnik, a na štetu 300 dece koja treniraju plivanje i sinhrono plivanje. S obzirom da se plivanje pokazalo kao jedan od sportova koji najbolje doprinose razvoju dece i mladih, Zeleno-levi front će nastojati da se postojeći kapaciteti u ovoj oblasti pravedno koriste i da se izgradi još jedan dostupan kompleks bazena za sportove na vodi (namesto odavno napuštenog gradilišta besmislenog akva parka). Pored toga, zalažemo se da opština obezbedi besplatne časove plivanja za svako dete na Novom Beogradu.

Najbolji način da se sačuva zdravlje je zdrav život i zbog toga ćemo posebnu pažnju posvetiti infrastrukturi za amaterski sport. Zeleno-levi front za Novi Beograd zahteva da se novac koji grad daje za profesionalne sportske klubove preusmeri u obnavljanje postojeće i izgradnju nove infrastrukture za amaterski i rekreativni sport. Novom Beogradu nedostaje najmanje jedan sportski centar u javnom vlasništvu, sa bazenima i salama za različite sportove. Bavljenje rekreativnim sportom ne sme biti privilegija onih koji imaju novac za zakupe i skupe programe,

već mora biti dostupno svima. Posebno je potrebno podsticati razvoj rekreativnih i amaterskih klubova na Novom Beogradu kako bi se promovisao zdrav način života i fizička aktivnost. Potrebno je dodatno ulagati u napuštene i nekorišćene prostore i obnavljati i graditi terene na otvorenom, dostupne svima.

Protivpožarna zaštita

Na Novom Beogradu postoje tri vatrogasna doma, ali se nakon nekoliko nedavnih nesreća, naročito dva požara u tržnom centru u Bloku 70, pokazalo da kapaciteti nisu ni blizu dovoljni, i da je potrebno izgraditi barem još jedan vatrogasni dom, opremljen za efikasnu borbu protiv požara u velikim kompleksima ili na višim etažama zgrada.

Ekološki i komunalni problemi i rešenja

Beograd, a samim time i opština Novi Beograd, spada u najzagađenije gradove u Evropi. Vazduh je prekomerno zagađen, zelene površine se neprestano pretvaraju u građevinske, dok se pojačava uticaj klimatskih promena. Umesto da se otpadne vode prečišćavaju, one se direktno ispuštaju u Savu i Dunav i time se dodatno narušava kvalitet rečne vode, obala se privatizuje, a zaštitini nasipi urušavaju. Umesto ekološke degradacije i sebičnog jurenja za profitom, predlažemo skup mera koje će dovesti do toga da Novi Beograd prodiše i postane opština čiste vode i dostupnih obala, klimatski neutralna sa obiljem zelenih površina, opština koja omogućava dobar život za sve svoje stanovnike, kako ljude tako i životinje i biljke koji su naši stalni sustanari.

Vazduh na Novom Beogradu je treće kategorije, što znači da je prekomerno zagađen i da su prekoračene tolerantne vrednosti za jednu ili više zagađujućih materija (tokom 2023. godine vazduh je bio zagađen više od petine ukupnog vremena 22%). Na Novom Beogradu glavni problem je zagađenje suspendovanim česticama koje dolaze iz energetskih postrojenja, potom usled individualnog grejanja, saobraćaja i gradnje novih objekata. Ovakav vazduh koji dišemo dovodi do sve većeg broja respiratornih i drugih oboljenja kod stanovništva i prevremenih smrtnih slučajeva.

Na teritoriji naše opštine je neophodno proširiti mrežu mernih stanica za praćenje kvaliteta vazduha, i mrežu za informisanje građana o kvalitetu vazduha. Opština Novi Beograd bi morala da razvije regulativu i da je uskladi sa **Planom kvaliteta vazduha** u aglomeraciji Beograd i Zakonom o zaštiti vazduha, i da napravi ostvariv stručni plan za smanjenje zagađenja vazduha. Pri izgradnji novih stambenih i poslovnih objekata mora se posebno voditi računa o vazдушim strujanjima koja se često prekidaju izgradnjom ovakvih objekata a time se smanjuje i provetravanje naše opštine.

Razvojem ekološkijih vidova transporta (tramvaj, trolejbus, ekobus, bicikl, pešačenje) moguće je smanjiti upotrebu privatnih automobila, a time se unapređuje kvalitet vazduha i smanjuju saobraćajne gužve. Kako bismo unapredili kvalitet vazduha i povećali apsorpciju određene količine zagađenja, potrebno je u najvećoj mogućoj meri zaštititi od gradnje i betonizacije postojeće parkove kao što je Ušće, i obnoviti sve postojeće zelene površine.

Usled klimatskih promena, a i urbane transformacije u prethodnom periodu, na teritoriji Novog Beograda se sve više javljaju letnja **toplotna ostrva**, delovi naselja u kojima je temperatura vazduha drastično povećana tokom vrelih letnjih dana. Tome je doprinelo i znatno smanjenje zelenih površina, povećanje parkirališta, i zbijeno pozicioniranje novoizgrađenih zgrada. Opština Novi Beograd mora raditi na povećanju zelenih površina, koje bi dale pozitivne efekte u borbi sa većim temperaturama. Treba raditi na povećanju sadnje drveća i rastinja u zelenim pojasevima prostranih novobeogradskih bulevara, a ne na smanjenju, što aktivno radi trenutna gradska uprava. Parkovi i zelene površine Novog Beograda sve su zapušteniji i prljaviji, dok su troškovi za održavanje i čišćenje izuzetno visoki. Nastojaćemo da **oplemenimo sve zapuštene javne unutarblokovske zelene površine** tako što ćemo ih obnoviti sadnjom drveća i ostalog rastinja. Kod izgrađenih parkirališta se mora napraviti plan za njihovo ozelenjavanje, sadnjom novog drveća između parking mesta kao i promenom podloge - ošupljene ploče umesto asfalta.

Pobrinućemo se da poseban akcenat stavimo na **održavanje i zalivanje zelenila**, većih travnatih površina, kao i manjih zelenih površina unutar naselja. Mnogo novca građana uzalud je potrošeno na sadnice koje niko nije održavao i koje su se zbog nebrige osušile.

Naša opština se nalazi na ušću Dunava i Save **dve najveće reke u Srbiji**, i poseduje veliki potencijal vodoizvorišta i vodozahvata. Međutim, ove reke su već godinama zanemarene, o njima se nedovoljno brine, u njih se izliva neprerađena otpadna voda, a na njihovim obalama je bespravno omogućena gradnja velikog broja objekata. Šuma koja je do pre 20 godina ovde postojala i koja je štitila nasip i predeo činila lepim i vrednim nemilice se seče. Vodoizvorišta u blizini ovih reka su značajno ugrožena, prvenstveno 16 reni bunara iz kojih beogradski vodovod crpi vodu. Zabrinjavajuće je nekontrolisano odlaganje otpada i šteta na ovom potezu, kao i nekontrolisana upotreba raznih hemikalija. Jedan od najdrastičnijih primera je deponija iza bloka 71, gde se odvozi šut neproverenog sastava srušenog hotela Jugoslavija. Otpad na ovoj deponiji verovatno sadrži toksične materije, poput azbesta, raznih teških metala i mineralnih ulja.

Oslobodićemo obale naših reka, zajedno sa izvorištima pijaće vode, od nekontrolisanog i neželjenog sadržaja. Gradska opština će izraditi funkcionalni plan u cilju zaštite ovih prirodnih bogatstava, i uklanjanja svih objekata koji ne bi trebalo da se nalaze u zaštićenim zonama i sprečavanje njihovog ponovnog građenja. Iz korita i sa obala reka se mora ukloniti nagomilani otpad, i doneti mere koje će sprečiti ponovno nagomilavanje. Istovremeno, uz saradnju sa stručnim službama, mora se raditi na oporavku ribljih vrsta i rečnih ekosistema. Napravićemo plan periodične kontrole kišne kanalizacije, njeno blagovremeno čišćenje i saniranje, i generalno povećati slobodne zelene površine i nivo pošumljenosti, kao osnovni način apsorpcije jakih kišnih padavina.

Od novobeogradskog Bloka 45 do Ostružničkog mosta prostire se **Savski nasip** koji je zbog nečinjenja institucija i korupcije postao mesto za privilegovane, a ne za sve građane, dok se njegovim konstantnim uništavanjem ugrožavaju životi stotine hiljada građana izlaganjem riziku od poplava. Nelegalnim saobraćajem motornih vozila po kruni nasipa se onemogućava sloboda kretanja, narušava se bezbednost pešaka i biciklista, a ugrožava se i primarna funkcija samog nasipa. Savski nasip je dodatno ugrožen i korupcionaškim projektom vlasti „EXPO 2027“ gde je planirana gradnja ogromnog broja kvadrata, naselja koja bi se prostirala do samog nasipa, nacionalnog stadiona i pristupnih saobraćajnica.

A kako bi Savski nasip trebalo da izgleda? Poput nacionalnog parka „Donau Auen“ koji se od Beča u dužini od 40 kilometara proteže do Bratislave. Mi ćemo sprečiti saobraćaj automobila i kamiona na Savskom nasipu, zabraniti dalju gradnju i preispitati svu dosadašnju gradnju na nasipu i taj deo grada vratiti svim građanima na korišćenje, da mogu da ga koriste ribolovci, posmatrači ptica, rekreativci, da bude mesto koje će posećivati porodice sa decom i šetači.

Ptice i druge životinje žive sa ljudima oduvek, i mnoge su već nepovratno vezane za čoveka. Bez obzira što na Novom Beogradu živimo mahom u urbanizovanom okruženju, slobodne zelene površine čine njihove oaze. Uništavanjem ovih već malih površina u našem veštačkom ekosistemu primoravamo ih da se sele u naše podrumе, garaže, na krovove i slično, čime njihovu

egzistenciju činimo neuporedivo težom. Devastacija zelenila, a posebno površina sa cvetnicama negativno utiče na populaciju pčela, koje su jedan od najvažijih oprašivača u prirodi.

Gradska opština mora biti svesna da naše okruženje ne čine samo ljudi nego i životinje. U svim planskim dokumentima, koje utiču na okolinu, mora postojati i analiza uticaja na biljni i životinjski svet. Takođe, opština mora raditi na povećanju broja parkova za vlasničke pse, starati se na adekvatan način o uličnim psima i mačkama, obezbediti sterilizaciju i izgradnju ograđenih sigurnih prostora za njih. Parkovi bi trebalo da budu opremljeni hranilicama za ptice i kućicama za insekte. Povećanjem broja cvetnica u parkovima jača se populacija insekata koja dalje pozitivno utiču na celokupni biljni svet oko nas. Opština treba da pruži neophodne informacije građanima o značaju ovog aspekta, kao i o načinima na koje mogu da doprinesu ličnim angažmanom.

Sprovođenje mera energetske efikasnosti predstavlja veliku priliku za našu opštinu, kako bi se unapredio kvalitet vazduha, smanjili troškovi građana i smanjila količina energije koja se uzalud koristi. Novi Beograd godinama nije imao konkurse za subvencionisanje mera energetske efikasnosti, a kada su napokon uvedeni, opredeljeni novac je bio nedovoljan za sanaciju svih zgrada na našoj opštini. Planiramo da uvedemo odsek za energetske efikasnosti koji će davati savete građanima kako da smanje korišćenje energije i uvećaju energetske komfor. Kroz sistem energetske upravljanja planiramo da unapredimo energetske efikasnosti svih javnih zgrada. Saradnja sa gradskom toplanom može dovesti do efikasnije upotrebe energije i do saniranja toplotnih kvarova tamo gde postoje i ugradnju novih cevi tamo gde su dotrajale. Osim mera energetske efikasnosti podržavaćemo prelazak na čistije energente bilo da su u pitanju javne zgrade bilo da je u pitanju individualno stanovanje. Veliki broj zgrada na našoj opštini ima ravne krovove koji su idealni za ugradnju solarnih panela i proizvodnju čiste energije, a to je još jedna mera koju ćemo podržavati uz podršku za kreiranje energetske zajednice i energetske zadruge. Na svoj uličnoj i javnoj rasveti zamenićemo halogene, halidne i ostale lampe LED lampama koje troše višestruko manje energije za istu količinu svetlosti.

Iako je naša opština mahom planski građena i ne bi trebalo da ima problema sa **odlaganjem otpada**, svedoci smo da je to upravo suprotno. Retki su primeri dobro održavanih i uklopljenih ostrva sa kontejnerima za odlaganje smeća. Podzemni kontejneri, koji su izvedeni pre desetak godina, već su se raspali, što zbog neodržavanja što zbog lošeg izvođenja. Mnoge slobodne zelene površine su zasute smećem. Reciklažni kontejneri nisu zastupljeni u dovoljnoj meri, reciklažna ostrva često nemaju kontejnere za sve vidove otpada, a postoji i sumnja da li se reciklaža odvija na pravilan način. Sami građani, najčešće zbog neznanja, uz komunalni otpad odlažu i druge stvari koje ne bi smele da se mešaju - medicinski otpad, razne hemikalije, elektronski otpad sa toksičnim metalima, i slično.

Održiva i cirkularna ekonomija biće naša vodilja. Postaraćemo se da **reciklažna ostrva** budu lako dostupna, a za određene predmete kao što su elektronski otpad, sijalice ili baterije, napravićemo punktove u zgradi Opštine. Kroz organizaciju radionica ali i akcije skupljanja starih svezaka, knjiga, garderobe i ostalih reciklabila, **ući ćemo najmlađe o reciklaži i pravilnom odlaganju otpada**. Pozicija i održavanje kontejnera na ulicama mora se poboljšati. Kontejneri ne smeju ometati

vidljivost i preglednost saobraćaja na raskrnicama i biti izvor neprijatnih mirisa. **Vratićemo đubrijere** u parkove i omogućiti adekvatno odlaganje đubreta.

Unapredićemo funkcionisanje lokalnih komunalnih službi koje su iscrpljene partokratskim zloupotrebama. Zaustavićemo trend uvođenja javno-privatnih partnerstava kao načina pružanja komunalnih usluga i sve veću privatizaciju komunalnih usluga. Upravo su ovi trendovi upravljanja gradom u duhu neoliberalnog kapitalizma izvor različitih koruptivnih praksi za netransparentno trošenje javnog budžeta, i uzrok devastacije javnih komunalnih preduzeća i drastičnog pada kvaliteta komunalnih usluga u gradu i na lokalnu. Održavanje čistoće, saobraćajnica, zelenih površina, parkova i igrališta, vodovodne i kanalizacione mreže i bezbednosti prostora na Novom Beogradu nikada nije bilo gore. Zalagaćemo se za uvođenje moratorijuma na privatizacije najvažnijih kapitalno intenzivnih javno komunalnih preduzeća do donošenja obuhvatne strategije razvoja komunalnih delatnosti koja će urediti ovu oblast i ojačati je kao javno dobro.

Kultura u svakodnevnom životu Novobeogradana

Prema osnovnoj zamisli, Novi Beograd nije trebalo da bude samo mesto stanovanja, nego i prostor koji svojim žiteljima pruža različite i kvalitetne kulturne sadržaje. U prilog tome govori i činjenica da je upravo na našoj opštini izgrađen Muzej savremene umetnosti čiji značaj je veliki i u evropskim i svetskim okvirima.

U poslednje dve decenije **kulturna politika** Novog Beograda u potpunosti se rukovodi komercijalnim principima. Zapostvaljaju se kulturni sadržaji u javnom sektoru, koji bi trebalo da budu široko dostupni, na primer, biblioteke i izložbeni prostor. Kultura se svodi na robu i stavlja u promet zarad profita. Broj i sadržaj kulturnih događaja je daleko ispod minimuma potreba stanovnika Novog Beograda. Prema finansijskom planu Opštine Novi Beograd, predviđeno je da kulturi pripada 0,69% od ukupnog budžeta za 2025. godinu, što iznosi 33,1 dinar po glavi stanovnika. Time se nastavlja višegodišnja tendencija smanjivanja budžeta za kulturu. I pored toga što je Novi Beograd najveća i najbogatija beogradska opština, ona ima veoma malo kulturnih sadržaja. Očigledna je namera da se oni potpuno ukinu i time smanje ili uguše kulturne potrebe građanki i građana naše Opštine.

Na našoj opštini trenutno radi šest **javnih biblioteka**, jedno **dečije pozorište** („Pinokio“) i jedna **umetnička galerija** „BLOK galerija“. Filmovi se prikazuju u bioskopima koji imaju više sala, u tržnim centrima „Delta“ i „Ušće“. Na taj način se uživanje u ostvarenjima filmske umetnosti svodi na uzgrednu aktivnost koja prati kupovinu. Svedoci smo da ovaj savremeni način prikazivanja filmova dovodi do nezainteresovanosti publike koja je dodatno obeshrabrena visokim cenama karata, zbog čega su sale uglavnom (polu)prazne. Naši najznačajniji **bioskopi Fontana i Jugoslavija** su zatvoreni.

U Beogradu je dominantna koncentracija kulturnih sadržaja u centralnim gradskim opštinama. Novobeograđani su stoga prinuđeni, ukoliko žele ili nameravaju da uživaju u nekom kulturnom sadržaju, pozorišnoj predstavi ili koncertu na primer, da unapred sve dobro isplaniraju, od nabavke ulaznica do prevoza, na šta se utroši po nekoliko sati. Česta je situacija da ljudi, a posebno starije osobe i osobe sa ograničenom mogućnošću kretanja, zbog toga odustaju i slobodno vreme provode pasivno u svojim domovima.

Zeleno-levi front se zalaže **da kultura u najširem smislu bude dostupna svima**, bez obzira na generacijske, društvene, kulturološke, ekonomske, rodne ili bilo koje druge različitosti. Naš osnovni cilj je da kultura postane deo svakodnevnog života na Novom Beogradu. Pri tome, pokazaćemo kako se kvalitetni programi i sadržaji mogu ostvariti i bez velikih materijalnih ulaganja. Potrebna nam je dobra volja, posvećenost i malo vremena, a to je ono na čemu se Zeleno-levi front zasniva.

Zeleno-levi front za Novi Beograd zahteva da se prostori mesnih zajednica vrate svojoj osnovnoj nameni i da se koriste za **nove javne biblioteke**, kao i za otvaranje **čitaonica** koje će se formirati donacijom knjiga naših sugrađana. U ovim i u drugim prostorima, kao što su na primer zajedničke prostorije koje se nalaze u stambenim zgradama, realizovaće se pozorišne predstave, prigodne izložbe, održavaće se predavanja i panel diskusije sa različitom tematikom. Pri tome je veoma

važno učešće građana i građanki, jer želimo da stvorimo osećaj stvaranja i pripadanja zajedničkom kulturnom prostoru Novog Beograda. Naše sugrađane ćemo redovno obavешtavati o svim događajima i pozivati ih da učestvuju u realizaciji postojećih i osmišljavanju novih sadržaja.

Zalažemo se za osnaživanje delovanja alternativnih grupa koje se bave različitim kulturnim aktivnostima, od kojih je jedna „street art“ umetnost po kojoj su delovi Novog Beograda prepoznati u svetskim okvirima umetnosti. Aktivno ćemo podržavati sve kreativne inicijative, od nekonvencionalnih do amaterskih udruženja, pomagaćemo realizaciju njihovih programa i akcija.

Zalažemo se za **oživljavanje bioskopa Fontana** u koji će se vratiti dobro osmišljeni filmski program. Želimo da se, u saradnji sa Jugoslovenskom kinotekom, na redovnom repertoaru prikazuju autorski i dokumentarni filmovi čija je tema Novi Beograd i njegova istorija. Pored toga, dvoranu bioskopa Fontana treba iznova otvoriti i za prikazivanje autorskih i nezavisnih filmova. Na taj način ćemo ovom prostoru vratiti kulturne vrednosti na kojima je decenijama počivao. U sali bioskopa Fontana mogu da se izvode pozorišne predstave. U tom smislu želimo da **povežemo** Fontanu sa Fakultetom dramskih umetnosti čiji će studenti, pored sale Doma kulture Studentski grad, moći da koriste i ovaj prostor.

Na Novom Beogradu žive i rade brojni umetnici. Nameravamo da ih povežemo **osnivanjem umetničke mreže**. Jedan od načina razvijanja ove inicijative biće organizovanje izložbi i susreta i razgovora umetnika sa Novobeograđanima.

Želimo da vratimo klasičnu muziku na Novi Beograd. Prvi korak ka tome će biti organizovanje koncerta Beogradske filharmonije na Ušću. U perspektivi nam je namera da se podigne zgrada za ovu instituciju, ali na prostoru koji ne ugrožava zelene površine.

Imamo mogućnosti i volje da komuniciramo sa najširim stanovništvom, da organizujemo **stručna tematska vođenja** po Novom Beogradu, sa ciljem upoznavanja sa istorijom grada i njegovim izvornim vrednostima, oličenim pre svega u koncepciji modernističkog urbanizma koja je dosledno sprovedena do početka devedesetih godina dvadesetog veka.

Ne smemo zaboraviti da su blokovi u kojima živimo **autentične urbanističke i arhitektonske celine** i da zapravo predstavljaju **kulturna dobra** koja moramo da očuvamo i zaštitimo. Situacija je alarmantna: svedoci smo da se investitorskim uzurpacijama narušava osnovna arhitektonsko-urbanistička zamisao naselja Novog Beograda. To se može rešiti pokretanjem postupka proglašenja urbanističkih ambijenata (blokova) za kulturna dobra koja uživaju prethodnu zaštitu.

Učestvovanje građanki i građana u životu Novog Beograda

Jedno od osnovnih načela Zeleno–levog fronta jeste decentralizacija vlasti i upravljanja, i uključivanje građana u odlučivanje o pitanjima od značaja za njihov život na lokalnom nivou naselja, opštine i grada.

Zakon o lokalnoj samoupravi kao jedinicu lokalne samouprave prepoznaje opštinu i daje joj mnoge nadležnosti. **Nadležnosti** gradskih opština Beograda, pa time i **opštine Novi Beograd**, ograničene su, međutim, primenom Zakona o glavnom gradu i Statutom grada Beograda. Nadležnosti gradskih opština, koje mogu imati veliki uticaj na kvalitet života njenih građanki i građana sada su veoma ograničene. Neki od primera su: opština daje mišljenje na prostorne i urbanističke planove koje donosi Grad, ali ne može da inicira izrade planova za njenu teritoriju; izdaje građevinske dozvole za objekte do 800 m² i dozvole za postavljanje montažnih objekata, ali ne može da utiče na izgradnju većih infrastrukturnih objekata koje mogu uticati na život stanovnika; stara se o komunalnom redu i vodi inspekcijski nadzor u ovoj oblasti, ali nema stvarnu kontrolu nad radom komunalnih službi na teritoriji opštine; upravlja poslovnim prostorom, ali pošto su svi javni prostori dati na upravljanje gradskim vlastima, opština Novi Beograd nema poslovni prostor u sopstvenom vlasništvu. Trenutno, gradska uprava ima takoreći kolonijalne nadležnosti na teritoriji naše opštine Novi Beograd, ima velike mogućnost da značajno utiče na životne uslove, dok stanovnici nemaju mogućnost da spreče štetne i neželjene promene u njihovom okruženju osim direktnih protesta.

Status mesnih zajednica u Beogradu je poseban problem, jer je suprotno Zakonu o lokalnoj samoupravi, Zakonom o Beogradu odluke o obrazovanju mesnih zajednica prepuštena gradskim opštinama, čime je praktično ozakonjeno njihovo ukidanje. Novi Beograd je podeljen u 19 mesnih zajednica, od kojih većina nema funkcionalne i održavane prostore, a samo 6 ih imaju. Međutim, ni tim prostorima više ne upravljaju saveti mesnih zajednica (koji su sada fiktivni), pa samim tim ni građani/ke tog naselja, već upravlja Grad i izdaje ih u komercijalne svrhe. S druge strane, u online anketi koju je sproveo Zeleno-levi front u martu 2024. godine, 85% građanki i građanki reklo da želi mesne zajednice, ali drugačije od sadašnjih, takve u kojima mogu da se okupljaju, donose odluke značajne za njihovo naselje i razvijaju različite aktivnosti.

Zeleno-levi front zahteva **vraćanje nadležnosti opštinama i mesnim zajednicama** kao mestima zajedničkog odlučivanja o lokalnim pitanjima, što podrazumeva izmenu Zakona o Beogradu i izmenu Statuta grada Beograda. **Vraćanje nadležnosti mesnim zajednicama** podrazumeva primenu Zakona o lokalnoj samoupravi prema kome **zbor građana** jedne mesne zajednice participativno i na demokratskim izborima **bira savet** te mesne zajednice, i **donosi odluke** o upotrebi javnih prostora i urbanističkoj regulaciji na teritoriji mesne zajednice. Neophodno je pored toga razviti i osigurati efikasne kanale komunikacije između mesnih zajednica, opštine Novi Beograd i gradske uprave kako bi se lokalni problemi brže komunicirali i efikasnije rešavali. Izabrani savet mesne zajednice bi kao kolektivno telo zastupanja građana i građanki na lokalnu bio nadležan za slanje predloga i zahteva ka opštinskim organima i institucijama, protok

informacija od njih, i za komunikaciju kroz organizovanje susreta i razgovora sa opštinskim odbornicima.

Vraćanje nadležnosti podrazumeva **vraćanje budžeta opštini** kojim može autonomno da raspolaže. To bi omogućilo sprovođenje aktivnosti koje su i sada u nadležnosti opštine ali nisu u potpunosti razvijene kao što su: zaštita životne sredine, razvoj kulturno-umetničkog stvaralaštva i amaterizma, razvoj sporta, razvoj turizma, ugostiteljstva, zanatstva i trgovine, određivanje mera za održavanje i uređenje spoljnih izgleda zgrada, zelenih površina, dečijih igrališta, organizacija štaba za vanredne situacije, pružanje pravne pomoći građanima, razvoj pomoći licima sa posebnim potrebama i borba protiv nejednakosti. Zalažemo se za uvođenje **participativnog budžetiranja** preko koga građani određuju budžetske prioritete za investiranje na lokalnom nivou. Preko **zborova u mesnim zajednicama** građani će imati pravo da na vreme podnesu predloge za šta bi trebalo nameniti javna sredstva i da zajednički učestvuju u javnim raspravama tokom kojih se dolazi do prioriteta. Zalažemo da saveti mesnih zajednica organizuju zborove građana posvećene odlučivanju o lokalnim problemima i rešenjima najmanje dva puta godišnje. Njima bi prethodila edukacija o deliberativnom (dijaloškom, kroz raspravu) donošenju odluka.

Novi Beograd raspolaže brojnim **javnim prostorima**, otvorenim i zatvorenim, koje građani ne koriste u dovoljnoj meri, odnosno veoma malo koriste, i ni na koji način ne upravljaju korišćenjem tih prostora. Zalažemo se za mapiranje neiskorišćenih prostora na teritoriji Novog Beograda koji su u vlasništvu grada i za njihovo davanje na korišćenje, prema u javnoj raspravi zbora građana u mesnoj zajednici donesenim planovima, različitim kategorijama stanovnika (mladima, starijima, kulturnim radnicima i drugim) u novobeogradskim naseljima. Pored uvođenja participativne demokratije na lokalnom nivou, ovakav način odlučivanja o javnim dobrima doprinosi jačanju svesti o njihovoj zaštiti i očuvanju.

Zeleno-levi front na Novom Beogradu

PROTIV forsiranja automobilske saobraćaja

ZA kvalitetan javni prevoz i ulice bezbedne za bicikliste i pešake

PROTIV neplanske gradnje u cilju ostvarenja profita

ZA gradnju planiranu uz učešće građana u cilju ostvarenja najvišeg kvaliteta prostora i stanovanja za sve

PROTIV neopremljenosti naselja potrebnim ustanovama

ZA svima dostupne obrazovne, zdravstvene i socijalne ustanove i priuštive usluge

PROTIV različitih oblika zagađenja i ekološkog uništavanja

ZA čiste i održavane javne prostore, očuvanje životne okoline, energetske efikasnosti i komunalni red

PROTIV zanemarene kulturne politike

ZA kulturu dostupnu svima za uživanje i stvaranje

PROTIV centralizacije vlasti i upravljanja

ZA vraćanje nadležnosti i sredstava opštini i mesnim zajednicama, i puno učestvovanje građana u odlučivanju u lokalnoj zajednici